

Mailer

Az első kártyaparti sehogyan sem akart elkezdődni. Ilyenkor jobb az egészet elfelejteni. Liebhauser Sándor széles mozdulatokkal gesztikulált. Bizonygatta, hogy Kövesi játékvezető egy mocskos gazember, akit fel kéne kötni az első fára. Az erősen kopaszodó, Árkocsovics Feri egykedvűen söprögette öléből a padlóra a szotyolát. Megszokta már, hogy Liebhauser a hétvégi jégkorong meccsek után mindig halált kér valamelyik bíró fejére a presszóban.

Hetente kétszer bunyózni tanította Liebhausert. Szerény anyagi ellenszolgáltatásért, alig pár üveg kóláért, kitartóan tanítgatta arra, hogyan kell egyenest, horgot, felütést bevinni. Jégkorongozó tanítványról lévén szó a lábmunkára nem fordított figyelmet. Árkocsovics néha legyőzte ellenszenvét, és kiment megnézni egy-egy meccset, melyet később együtt értékelték. Az ő szakterülete a verekedés volt. „Jövő héttől kicsit többet zsákolunk – szokta mondani. – A múltkor én szégyelltem magam helyett a lelátón, mert azt a nyúlszájú, nyolcvan kilós srácot nem tudtad elsőre leütni. Jó lesz, ha megembereled magad, mert leveszem rólad a kezem. Túl sokba vagy már így is nekem. A hajam is miattad hullik ki...”

Nagyon úgy tűnt, hogy azon a vasárnap estén nem pókerezünk, mert Füles, a kőműves már félórája késett. Mikor megérkezett, vastag, sötét könyvet hozott magával. Diadalmas arccal dobta le elé az asztalra. Még a vörösre festett pincérnőnek szánt fárasztó bókjairól is elfeledkezett.

– Mi van Füles, a tenyeredhez nőt a malteros kanál? – kérdezte Árkocsovics. – Már fél nyolc!

– Rendelsz sört, vagy intravénásan adjuk be? – tett rá egy lapáttal Liebhauser.

Füles sértődötten mért végig minket. Tekintete egyértelműen jelezte: a történetek után még neki áll feljebb. Leült, kinyitotta a könyvét. Árkocsovics némi riadalommal nyugtázta, hogy Füles már megint felolvasni akar. Újabban mindig ezt csinálta. Eleinte nem is gondoltuk, hogy komoly a dolog. Azt hittük, csak minket ugrat. Türtük türelemmel, de néha túllőtt a célon. Úgy véltük, hogy erre készül most is.

– Ezt mindenképpen meg kell hallgatnotok! – figyelmeztetett minket, majd olvasni kezdett. –

„Délutánra már a legtöbben felébredtek. Még mindig irtózatosan fáradtak voltak, de aludni már nem tudtak. Fájt a testük, semmi kedvük sem volt a priccsek közti szűk helyen mászkálni, mégis elfogta őket egy kis nyugtalanság. A felderítés befejeződött ugyan, de a jövőre nézve nem sok reményük lehetett. A legközelebbi hónapok és évek szinte tapintható közelségbe kerültek. Továbbra is benne van a taposómalomban, abban a nyomorúságos, egyhangú, újra meg újra ismétlődő borzalmakkal teli életben... Történni fog még sok minden, múlik

az idő, de nincs semmi remény, nincs kilátásuk semmi jóra. Mint a felbő telepedett rájuk valami mélységes, kábult csüggedés.”

Fölényesen nézett fel a könyvből, úgy tette hozzá: – Na, barátocskáim ez a bekezdés bizony rólunk szól. Legalábbis rólam, úgy gondolom.

– Engem ne keverj bele az irodalmi estjeidbe – kérte ki magának Árkocsovics.

– Nor-man Ma-i-ler – szótagolta a szerző nevét a szürke könyv gerincéről Liebhauser.

– Meztelenek és holtak – tette hozzá Füles mosolyogva.

– Füles, tudsz te egyenes falat építeni, amikor ilyesmiken gondolkozol, munka közben? – ugrattam őt, bosszúból a kártyaparti késleltetéséért. Másodéves voltam az amerikanisztika szakon, érdekelt volna, hogyan került a kezébe ez a háborús regény.

Füles gyűrött újságkivágást tett az asztra és Árkocsovics elé tolt. A fotón ketten bokszoltak, Feri szemében fény villant.

– Kik ezek a palik?

– Balról a szerző, a másik José Torres világbajnok – bökött ujjával a képaláírásra Füles.

Árkocsovics izgalomba jött.

– Melyik Torresről van szó? Csak nem arról, akit Papp Laci bácsi pontozással megvert 1956-ban az olimpiai döntőben?

– De arról – veregette vállon Füles a barátját.

– Nem pókerezünk inkább? – ásított Liebhauser.

– Várj egy kicsit! – intette le őt Árkocsovics. – Mi köze Torresnek ehhez az íróhoz?

– Torres azt mondta róla, hogy kitűnőek a balhorgai.

Árkocsovics rákapott a horogra.

– Miért bokszoló volt ő is?

– Nem versenyzett, csak bunyóztatott, itt azt írják a cikkben.

Liebhauser e váratlan fordulat nyomán jobbnak látta, ha inkább a pult mellé vonul és udvarolni kezd a pincérnőnek. Sok reménnyel az a vállalkozás sem kecsegtetett, de több esélyt kínált a sikerre mint a meghíúsult kártyaparti.

Árkocsovics elkérte a cikket és hangosan beleolvastott: *„Az élő amerikai irodalom rettenetesnek tartott, de Pulitzer-díjjakkal elismert fenegyereke, Norman Mailer életében sok vállalkozás látszólag veszélyes és fölösleges... mégis ellenállhatatlan vágyat érez, hogy megcsinálja... Egyszer kimászott a szállodai szobája ablakán végigment a párkányon... két tenyerét a falra tapasztva, kalimpáló szívvel eljutott a szomszédos erkélyre, majd ugyanígy visszamászott... s óriási elégedettséggel lefeküdt aludni. Valami ilyesféle falra mászó vállalkozás az egész pályafutása. Egy végtelennek látszó mérkőzés az egész élete, melyben még sokáig kell várni az utolsó gongra...*

addig is, ha éles, kéék szeme szikrázni kezd, biztosak lehetünk benne, hogy a papírosra gépelt szavainak letaglózó ereje van.”

– Jó ez a cikk! – jegyezte meg Füles.

– Kezd tetszeni neked az ürge! Te amerikai irodalmat tanulsz! Nem tudsz róla még valamit mesélni? – szegezte nekem a kérdést Árkocsovics.

Némán bólogattam. Nem hittem volna, hogy ezen a békésnek induló vasárnap estén éppen Norman Mailerből kell vizsgáznom a haverjaim előtt. Csak úgy mondtam, ami hirtelen az eszembe jutott.

– Elég különleges pasas... Regényeiben állandóan bírálja és támadja az amerikai társadalmat... Valami olyasmit nyilatkozott a New York elleni terrortámadás után, hogy az amerikaiak gondolkozzanak el és próbálják megérteni, miért irtózik olyan sok ember tőlük... Szerinte Amerikát olyan elnyomó hatalomnak tekintik világszerte, amely kiirtja az egyetlen dolgot, amit a többi nép még birtokol, a gyökereit...

– Azt nemcsak ő mondta... – okoskodott a pult mellől Liebhauser.

– Nem sok hiányzott hozzá, hogy befutott íróként lecsukják, nagy botrányhős, meg akarta késelni valamelyik feleségét, ha jól emlékszem...

Füles visszakérte a cikket, hogy közbeszólhasson.

– Itt azt írják, hogy Mailer hatvanhárom évesen úgy vélekedett: *„Én magam egyáltalán nem vagyok erőszakos természetű, évek óta nem verekedtem már. Elutasítom az erőszakot, mert tudom, milyen árat kell érte fizetni. De nem lehetünk meg nélküle. Az erőszak a XX. század egyik témája, az identitás a másik.”*

– Hány éves lehet most ez a pali? – szólt közbe Liebhauser a pult mellől, kezében cigaretta égett, az imént kapott tüzet a vörös pincérnőtől.

– Már nyolcvan felé jár...

– Nem biboldó? – kérdezte Árkocsovics.

– Ha tetszik a madár, akkor nem mindegy? – szúrtam vissza.

– Jól van, nem kell mindjárt érzékenykedni.

– Honnan szerezted ezeket Füles? – kérdeztem.

– A könyvet azoktól kértem el, akiknél a múltkor kéményt falaztam. A cikk bele volt hajtogatva, könyvjelzőnek használhatták. Rengeteg könyvet tettek ki a lakás elé, dobozokban gyűjtötték össze azokat a példányokat, melyek feleslegessé váltak. A többi nem tetszett ennyire.

– Elolvastad mind? – kérdeztem Fülest.

– Csak átfutottam, belelapoztam. Ez már az elején érdekelt. Ha sok pénzem lesz, elmegyek Amerikába. Addig is kíváncsi vagyok, milyenek az amerikai emberek.

– Meztelenek és holtak – röhögött Liebhauser, aki rendületlenül udvarolt a pincérnőnek, de néha azért odafigyelt ránk is.

Füles mintha meg se hallotta volna, úgy kérdezte tőlem.

– Te Tibi, Amerikában a hozzám hasonló lumpenek is kitörhetnek?

Legyintettem.

– Minden hülyéből ott sem lehet milliomos. Legfeljebb, mikor hazalátogat annak látszik. Minek álmodozol? Miért nem felejtetted el végre azt a sok hazugságot, amit a tévében látsz és az újságban olvasol Amerikáról? Ne engedd, hogy megdumáljanak a televíziós sztárok! Ha nekem nem hiszel, legalább azt fogadd el, amit Mailer leírt! Olvasd végig, azután újra és újra! Magadtól is észreveszed majd, hogy a tengerentúlon sincs kolbászból a kerítés. Maradj a hátsó feleden! Hidd el, ha ablakodra nap süt, és lábaid a földig érnek, egy szavad nem lehet.

– Örülök, hogy visszajársz közénk... – szabadkozott Füles. ...azt hittem már kinőtted magad közülünk...

Árkocsovics elkérte Füles regényét és átült a másik asztalhoz olvasni. Zárórákora úgy kellett hazazavarni, még akkor sem akarta abbahagyni az olvasást, a könyvet nem is adta vissza. Liebhauser éjjel hazakísérte a pincérnőt, és másnap lógott a bokszedzésről a vörös bombázó kedvéért.

Árkocsovics a következő vasárnap flegmán közölte, hogy elveszítette a regényt, a cikkel együtt. Szerintem megtartotta magának. Füles napokig szorgalmasan járta az antikváriumokat, hogy újra megszerezze a regényt, és megfogadta: soha többé nem ad kölcsön semmit.

*

A szerző 2002 novemberében egyhangúlag érdemelte ki a visegrádi országok számára kiírt Európai tárca – Visegrádi tárca címmel meghirdetett pályázatát. Borbély László két írással (Az antikvárius, Mailer) pályázott. Az utóbbi novellája az amerikai regényíró, Norman Mailer munkásságát idézi fel. Mailer 1923. január 31-én született Long Branchben, New Jersey államban. 1944-ben, nem sokkal az egyetem elvégzése után besorozták, gyalogosként vett részt a Fülöp-szigeti hadjáratban. Amikor 1946 májusában leszerelt, megírta a Meztelenek és holtak (1948) című regényt, amely 25 évesen közismerté tette. Két regénye, Az éjszaka seregei (1968), és a Hóhér Dala (1979) Pulitzer-díjat kapott. Magyar nyelven legutóbb megjelent műve, A Fiú evangéliuma (1997) központi alakja Jézus Krisztus.